

اسلام كېمىسى

مىزىرى : نىلىم ئىبات

۱۳ جادى الاولى ۱۳۳۲

۲۷ مارت ۱۳۳۰

صانى ۵

يىل ۱

قرآن كېمىسى

سورۋىنىڭ تەرجىمىسى خ . ن

ف

اسلام ھەققى — ھەكىمى شەخسىيەت سىد ھاشىم

اجتەھاد ۋە تەقلید ازىمىر مېھرى سىد

مەزمۇن قارىشى

ئىسلامىيەتتە غائىب ئىشلار [مەسلمان قەدىرلىرىنىڭ موقىع جەمئىيەتتە ۋە تەرجىمىھىدە دائىر

آئار اسلامىيەتكە جەدۋىلى] بىرۋىسەلى شەھىد ئاھىر

اسلامدە قەدىنكە موقىع جەمئىيەتسى م . شەمسەللىن

جەمئىيەت

جەمئىيەت ھەققىدە [كۆك ئالب بېككە بۇرغۇن ئىلە يازدىنى مەقالە مەسبۇتتە] ھەلىم ئىبات

دېھىر فەلسەفەسى

دېنك مەنىۋى ھەياتدە موقىي زاغىب خەلۋىسى

اسلام مەخپىرلىكى

مىسرىيەلىرىك پىروپاگانداسى ازىھىرلى عبدالباقى سەۋر نەبىم

ذىق مەسئەلىسى قازانلى ھەمىد قەزاد تۇقتار

« كىچىككىنچى ئىتتىپاقىيەت » دىيار بېكرەدە چىتقان « دىجەل » جەرىدە سەندىن

مەزمۇن ھەۋەلى

استانبول : تۈرك بېلىكى دۆلەتلىك بىر ئىجىمىيەت — روسىيە : مەدرىسەلەردە فەن —

ايرىتىش ھەۋەسى : قازانلىق مەسلمان فرەقە سەندىن رەجائى — طرابلىس : سەنۋىسى

ھەكىمەتلىك بىيەنامەسى — بوسنىيە ھەرىكەتلىك : بوسنىيە ھەرىكەتلىك رەئىس ھەلىمىنى —

ھەندىستان : ھەندىستاندە ئىتتىپاقىيەت ھەۋەلىرى ۋە مەنار .

استانبولدا ھەتتە بىر : « تۈرك يۈرۈدى كىتەپخانىسى » نەسخەسى ۶ بارەدە

دەرسەت — مەتبۇعاتى ئىتتىپاقىيە

اخلاقه تابع بر اقامت شد : (قولهی بواستقامتی صوکنه وارد یرمشد .) فریسی
 دینی بداعت ایله رابطه دار کوردیور ، کیر که غار رایسه بداعت ایله هر درلو
 مناسبتی رد ایدیور . دیتی دیگر وجهه لره یا ناشد یرمق خصوصنده هه غل ک
 بویوک برسی حصه سی وارد زبرا او ، دینی مغویاتک عمومی بر توالدی ایله ایضاح
 ایدیور . (لھارنامه فلسفه سی ایسه بوکا التحاق ایدیور) شریب ماضر ، دینک
 خصوصیتی مدافعه ایدرک استقلالتی تصدیق ایتد یرمکه چالیشمشد . مع مافیہ
 دین بوتکه منفرد بر موقعه قالمش اولیور . تاثیر ایله هو غریغ ایسه انسانیت
 و مدنیت نقطه سندن براحمیت و یرمک ایچون دینی تأویل ایدیورلر : اریکده ده
 دینی مدنی حیات نقطه سندن نظره الیور سه ده خصوصیتی فدا ایتور . لھابم ایسه
 اوکا التحاق ایدر سه ده بالخاصه دینک منفرد بر موقعه قالمش هر درلو مناسبتلری
 قطع ایتک تهلکه سه معروض اوله سی جیتی التزام ایدیور . ایشته بوتلری
 اولدجه اطرافلی بر صورتده کورد کدن صکره موضوعه صوک بر نظر عطف
 ایدرک ، بر صورتله وظیفه مزی ایفا ایتش اوله جغز . بواثناده گویور ، سابیایه ،
 بوترو کی فرانسر ویلیم جهیمس ، کی انکلیر مؤلفلرک تدقیقنی ده باشه لرینه
 بر اتمق ده مناسب اولور .

راغب خلیوصی

اسلام طبرستانی

مصرده منتشر « الشعب » جریده سنک ازهر علماسندن « عبدالباقی سرور »
 امضاسیه یازیلان بر باش مقاله سنده میسیونر لکک وقت وقت غلیانه کلوب
 متجاوزانه وضعیتلر آلدیغی دوره لر تاریخی بر صورتده تدقیق اولیور . ابتدا
 اندلس طریقله اسلام عالمه داخل اولدقن صوکره دائماً مسلمانلرک سیاسة
 حرباً مغلوب ایدیلوب ضعیف دوشد کاری زمانلرده غلیانه کلن میسیونر لکک
 بر نتیجه دخلی اولدیغی ایضاح ایدیور و دنیلیور که :
 « دردنجی قرن هجریک نهایتلرینه دوغرو اندلسده کی امویه حکومتک ضعفندن

بالاستفاده « قوط » کلیسای منسوب بر طاقم کیسه‌ها و اورتایه آتیه‌رق اهل اسلام عقیده‌لری قاریشدیرمه ؛ صورت حقدن کوروته‌رك . اما انلر آزه‌سته فنا اعتقادلر نشر ایتکه باشلادیلر . عدا بوجالک فنا نتیجه‌لر ویرجکنی در حال تقدیر ایتدی ؛ مدافعه‌یه قورولدیلر . حتی بوقدردهه قالمادیلر ، میسیونرلرک دینی اولان خریستیانلرک ابا کلیسا آراسنده منتشر شکلی ایله انجیلک کوستردیکی اساسات حقدن مقایسه‌لر یوروتمک باشلادیلر . برطرفدن وقوعه کلن اعتراضلر جوابلر ویریور ، دیگر طرفدن انجیلک تعلیماتدن اوزاقلاشان ابا کلیسای خیرخواهانه ارشاده چالیشیورلردی . آره‌صره ایکی طرف قارشى قارشى به کلرک مباحثه‌ده بولنیورلردی . بومباحثه‌لر بعضاً عمومی اجتماع عخلرنده ترتیب ایدیلوردی . ۵۶ ؛ تاریخلرنده وفات ایدن ابن حزم اندلسینک بعض اثرلرنده ذکر ایدیلن انجیل آیتلرندن برچوقلری وارددرکه بوکونک مبشرلری النده بولان انجیللرده کوریه‌میور .

اندلس مسلمانلرینک اک زیاده ضعیفه‌دکلری بشنجی قرن عجرینک ابتدالرینه دوغرو میسیونرلرک پروپاگاندا سنک پک زیاده ایلرولر واریلش اولدینی کوریلور . فقط صوکرالری شالی آفریقاده قوتل بر وراق کوسترن « بنی عبدالؤمن » ک اندلس مسلمانلرینه معاونت ایتکه باشلامه‌سیله بوبروپاگاندا نکل خیلدن خلی به کوشه‌دیکی کوریلر . اهل صلیب محاربه‌لرینک عقبنده‌ده میسیونرلرک پروپاگاندا سنک قوتلندیکی مشاهده ایدیلر . فقط اسلام علماسی بوکا قارشى لافید قالمالر . آلتنجی ، یدنجی قرن عجرینک ایلر و کلن عالملى مدافع وصعیتی آله‌رق اندلسیلرک یاپدقلرنی یاپدیلر ، حتی ده ایلرولر کیده‌رك انجیللری انجهدن انجه‌یه تدقیق ایتدیلر ، انجیل و خریستیانلرک تاریخی حقدن تحقیقاتده بولونه‌رق خریستیانلرده کی تاریخلرک میخانه قویدیلر . امام رازی ، امام قرافی ، شیخ الاسلام ابن تیمیه ، امام ابن قیم جوزیه . بووادیده بویوک موفقیتلر کوستردیلر . هاه شیخ الاسلام ابن تیمیه‌ک قبریس پادشاهلرندن سرکیوس ایله اولان دینی مباحثه‌لری خریستیانلرک پروپاگاندا سنک اک شدتلی دورلرنده وقوعه کلشدر . اوزمان خریستیان عالمینک دخی شهادتلی وجهه خریستیانلرک کندیلرندن ده زیاده بیلن ابن تیمیه‌ک منتقدانه اعتراضلری نصرایت عانده درین ایلر برافدی ؛ خریستیانلرک تعصب اوزرینه قورولان اساسلری خیلدن خلی به خیرپالاندی ؛ آرالرنده سربسته دوشونلر کوریلرکه باشلادی . بومسورته کندی آرالرنده مشغول اولدیلر ؛ اسلام عالمی ده بونلرک علنی تجاوزلرندن برمدت ایچون قورولدی .

برده اوچنجی دفعه اوله‌رق کچن عصرک ابتدالرنده تکرار بوبروپاگاندا لرک باشلادینی کوریلور . خلافتی حائر حکومت عثمانیه‌ک اهل صلیب محاربه‌لریله کوشه‌دیکی کورن ابا کلیسا تکرار طاقم اسلام عانده هجوم ایتکه باشلادیلر ؛ کیسی معلم صفتیه ، کیسی دیپلومات صفتیه ، کیسی طبیب صفتیه ، کیسی عربی صفتیه ، کیسی آجیقندن آچینه سیاعلر یوروتمش پاپاس صفتیه ، مسلمانلر آراسنه صوقولدیلر . فقط بودفعه قارشولرنده نه اندلس عالمی ، نه ده آلتنجی ، یدنجی عصرک

عالمگیری ، نددہ رازیلری ، ابن تیمیہ لری ، ابن قیملری کورد مدکلرندن میدانی بوش بولدیلر : مسلمانلری ایتدکلری کبی قاریشدیرمغه قویولدیلر ، وحالادہ دوام ایدیورلر . ایتتہ کوریلورکہ اسلام عالی نہ زمان سیاستاً حرباً مغلوب ایدیلوب دوچارضعف اولدیہ ، او حضرت عیسانک تعلیماتندن اوزاقلاشان خریستیانلق پروپاگانداچیلرینک مادی ، معنوی عجملریته معروض قالمدر ...

شمال مسلمانلرینک ملی محررلرندن محمود فؤاد توقاوا اقدی پترسبورغده چیقان « ایل » غزته سنه « ذیح مسئلہ سی » عنوانیہ یازدیغی بر مقاله ده دیورکہ :

« بوقیش بزم ایچون طالعسز برقیش اولدی . بوقیش بزم دینی ، ملی حصارمنک الک ایچہ دامارلرینه دوقونولدی . بوقیش روسیہ تورک مسلمانلرینک دین و ملیتیرینه قارشى مدعش ضربہ لر ایندیرلدی ؛ مدعش عجملر یاپیلدی . برنجی عجم ، یوان خاریطونف نامندہ کی بر مطبعہ جی طرفندن مسلمانلنک الک عزیز ، الک اہمیتلی بر اصلنی ، قرآن کریمی قاریشدیرمق صورتیہ اجرا ایدلدی .

ایکنجی عجم ده قازان شهر اداره سنک ، تجارتخانہ لرنک تعطیلی خصوصلرنده اسلام بایراملرینک نظر دقتہ آلماسی صورتیہ اجرا ایدلدی . بوندن بویہ قازاندہ کی مسلمان تجارتخانہ لرنک بازار کونلرنده ، بوتون خریستیان بایراملرنده قاپانمالری ایجاب ایدیور ، دیمکدر . نوچونجی عجم ده دوما مجلسنک آلتمش قدر قارہ فرقہ یہ منسوب اعضالری طرفندن اجرا ایدیلک اوزرہ بولتیور .

بونلر حاضرلہ مش اولدقلری بر لایحہ ده ، روسیہ مملکتلرنده کی ذبحلرنک عپ یک تنق اولسی ، روسیہ ملتک شیمدی یہ قدر یاپدقلری کبی اجرا ایدیلکنی ایتتہ یورلر . ڈیری آلتمش اعضا طرفندن اعضا ایدیلن بو قانون لایحہ سنده « قوش وسائر آو حیوانلرینک ذبحی ، یالکز قافا کیمیکاریتہ چہ کیچ کبی برشی ایلہ شدتلیجہ وورمق ، یا آلتینہ قورشون صیغق ، یاخود مخصوص ماستا کیدرمکہ اولور باشتہ دورلو ذبح جائز دکلدر . بو امون ذبحک بوتون روسیہ خلقی ایچون مجبوری اولسی لازمدر » دیلدیور .

ایتتہ کوریلورکہ بونلرنک عمومی اولسنی آرزو ایتدکلری طرز قتل شہسز بزم شریعتیزہ کورہ ذبح دکلدر . بو صورتیہ اولدیریلن حیوان شہسز لاشہ در . ایتتہ بو قانون لایحہ سی حقیقتاً قانون شکلی اکتساب ایدرسہ بوندن بویہ روسیہ مسلمانلری لاشہ ییک ، یاخود ات ییمہ مک مجبوریتندہ قالہ جقلر ، دیمکدر .

محرر اقدی بو وسیلہ ایلہ مسلمانلرنک ایچہ لکلرینہ دوقونیور ؛ آرزوق شاعرانہ برحس ایلہ قربان مسئلہ لرنی اورتایہ وضع ایدیور ؛ دوندہ کی مسلمان اعضالرنک مدافعہ یہ حاضرلہ ندکلرنی سویلہ یور و صوکر ا دیورکہ :

اوت ، بز ، بو لایحہ نک قانون شکلی اکتساب ایدہ جکنہ اینانلردن دہ کلز :

پادشاه حضرت نرسنگ - حریت دینیه و مذهبییه دائر - ۱۷ نیسان تاریخی فرمائی دوروب دوروکن بویله مناسبتن لکه میدان و بریاهیه جکی محققدره بزم اصل جائزی صیقان جهت ، بوتون لایحه سنی حاضر نه یه نلرک و طنده مسلمانلر بولندیغنی خاطر لاهمه مه لریدر . فی الحقیقه بو لایحه نك مقدمه نرنده سویله نن سوزلردن بوضربه نك روسیه ده کی - بش میلیونانی - یهودی ملتیه قارشیه حاضر لاندیکی آکلاشیلیور :

یهودی اصول ذبحی انسانیة مخالف ایش .. بو نه ایسه .. فقط عینی زمانده و طنده طرز ذبحلری روسلر قننه بکزه مین غلبه لك اسلام جماعتلری بولوندیغنی ده اونودیلور . ایسته بوراسی بزم خوشمزه کیتیه یور ...

دیاز بکرده « دجله » نامیه چیقان جزیده نك « کنجلك عنوانیه » یازیلان بر مقاله سنده دنیلور که :

سویله مك لازمتر که شندی یه قدر علوم دینیه درسلرنی تدریسده تطبیق ایدیلن اصول دیگر درسلرده اولدیغنی کی غایت فنادر : دیگر درسلر کی بوده کورکورینه حرفیا اذیرلندیرینر . عقل و محاکماتک ارشاداتنه باقلاماز ؛ علوم و فنون حاضره ایله نصل قابل تألیقدر ؟ مناقشه ایدلر ؛ بر اعتراض وارد اولورسه صوصکنر اولدیکنر ده نیلوردی ! .. باطبع بو اصول تدریس حقایق و معاملات اسلامیه بی بحق اوکر نمکه مانع ایدی . اونك ایچوق کنجلمز دینزی بحق اوکر نه میورلردی . مع التأسف بوکون ییله - بلا استثنا - عموم مکتبلر عمده اساسات دینیه فلسفه سیاه اوکره دیله میوردی ؛ فضائل و معالی دینیه ، فکر لره ، وجدانلره جداً ادخال ایدلک ایسته نیور ! اوله قواعد دینیه بی اوکر تدکدن صکره حسلرته خطاب ایده رک حتی سببسنر بر محبت دینیه حصوله غیرت ایدمه دنیلور !

کنجلمرک حقلی اعتراضلری تهدیدلره ، تهویفلره دینسلر لکله قارشوله نه حق و عالملر ، منع دلیللره اونلری الزام دکل تبلیغ احکامده وظیفه علمیه سنی ایفادق عاجز ، و بر طاقم خرافات درمیانیله جاهل اولدیغنی کوسلرته جک اولورلرسه کنجلمر البته اصل اونلرک حالنی کفر اولتی اوزره تلقی ایتکده حقلی اولورلر !

ینه تأسیفلره سویله نه جکزه جامعلرده قرآنلر ، خطبه لر حسیات دینیه بی تحریک عشق و محبت الهیه بی تهییج ایده جک بر صورتده دکل ؛ قسوت انکیز بر ادا ایله قرائت ایدیلور ! حالا خطیلر (قالوا بلی) دن قاله اطرادسز موضوعلر اوزرینه موعظه لر ایرادینه دوام ایدیور ! حالا خطیلر ایجابات زمانیه بی نظر اعتباره الهرق اوکا کوره خلقی ارشاد ایتکده دکل « بیلکزه بوکون ربیع الاخرک ایکنجی هفته - بدر » مآلنده نصیحتلر اجراسیه وقت کچیریور ! کنجلمر بیایرلر که حضور رب عظمتده حضور و خشوعه بوکی حاللر مانعدر ، کنجلمر ایستر که : جامعلر - اوائل اسلامیتده اولدیغنی کی - بوتون مسلمانلری توحید و مشترک بر غایه مفیده دنیویه و اخروییه تحریک ایتسین !